

Масол Людмила Михайлівна, Калініченко Олена Василівна

Навчальна програма «Мистецтво. 7 клас» (інтегрований курс)

для закладів загальної середньої освіти

За Модельною навчальною програмою «Мистецтво 7-9 класи» Л.М.Масол,
рекомендованою Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2023 № 1090)

Тема року: Мистецтво: діалог традицій і новаторства

35 годин на рік (1 година на тиждень)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Вступна частина

Навчальна програма «Мистецтво» для 7 класу розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти, яким визначено мету мистецької освітньої галузі – цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Програма реалізує визначені в Державному стандарті ціннісні орієнтири та *ключові компетентності*, а саме: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки й технологій; інноваційність; екологічна й інформаційно-комунікаційна компетентності; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; підприємливість і фінансова грамотність, а також пріоритетна для мистецької галузі культурна компетентність.

Мета інтегрованого навчання мистецтва досягається шляхом реалізації таких **завдань**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів та естетичних потреб, емоційного інтелекту;

- формування системи художніх знань, яка відображає видову і жанрову специфіку та взаємодію мистецтв; опанування мистецької грамоти, насамперед музичної і візуальної;

- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; здатності брати участь у дискусіях на теми мистецтва, висловлювати й аргументувати власні думки, судження, пріоритети й емоційно-ціннісне ставлення;

- здобуття мистецького досвіду в різних видах практичної діяльності; в індивідуальних, групових і колективних мистецьких проєктах; стимулювання

здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до роботи в команді на засадах толерантності й партнерства;

- розвиток художніх здібностей, уяви та інтуїції, критичного і креативного мислення, інноваційності;

- формування потреби в естетизації середовища, готовності до участі в соціокультурному житті, до збереження і примноження культурно-мистецьких цінностей.

Принципи, на яких ґрунтується програма та визначаються її виховні та дидактичні пріоритети:

- дитиноцентризму та індивідуалізації, врахування вікових особливостей і природних здібностей учнів;

- глокальної освіти – поєднання глобального (загальнолюдського, європейського), національного (державного) та локального (етнокраєзнавчого) аспектів змісту освіти для формування толерантності, національної гордості, дієвого патріотизму;

- систематичності, неперервності, наступності між початковою і базовою освітою, адаптаційним і основним циклами навчання;

- дидактичної інтеграції та компаративності на основі взаємодії мистецтв та міжгалузевих зв'язків;

- варіативності змісту, засобів, методів і технологій навчання мистецтва;

- діалогічної взаємодії, партнерства, емоційно-енергетичної насиченості навчання;

- пріоритету художньо-творчої самореалізації учнів, пошуку особистісних сенсів;

- стимулювання мистецької самоосвіти, єдність формальної, неформальної та інформальної освіти;

- профорієнтаційної спрямованості в царині мистецтва та креативних індустрій.

Програма побудована на підґрунті *компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів*, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Структура програми та загальна характеристика її складників

Програма містить результативні, змістові та процесуальні складники, які структуровано за трьома відповідними рубриками «Результати навчання», «Зміст інтегрованого курсу», «Види навчальної діяльності».

У рубриці **«Результати навчання»** конкретизовано вимоги до учнів 7 класу з урахуванням груп результатів, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти.

Рубрика **«Зміст інтегрованого курсу»** відповідає змісту і структурі підручника Л. Масол і О. Калініченко «Мистецтво» для 7 класу (ВД «Освіта», 2024), рекомендованого МОН України, та електронного додатку до нього.

У рубриці «**Види навчальної діяльності**» подано орієнтовний перелік видів діяльності здобувачів освіти, структурований за трьома основними складниками (відповідно до основних блоків оцінювання результатів):

- пізнавальний (*пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо*);
- діяльно-творчий (*створюємо, експериментуємо, діємо*);
- емоційно-ціннісний (*виражаємо емоційно-естетичне ставлення*).

Запропонований зміст рубрик може доповнюватися й коригуватися вчителем, вільним у доборі художньо дидактичного матеріалу і педагогічних технологій, тематики мистецьких проєктів (індивідуальних, групових, колективних), диференційованих завдань різного рівня складності з урахуванням художніх інтересів і можливостей учнів за умов мінімального обсягу навчального часу.

Теми й орієнтовний обсяг розділів навчальної програми для 7 класу

Семестр	Кількість годин	Тема розділу (чверті)	Кількість годин
I	16 год, з них 1 год – резервний час	1. Мистецтво в просторі культури	8
		2. Мистецтво і медіа	8
II	19 год, з них 1 год – резервний час	Дизайн і музика сьогодення	10
		4. Мистецтво у міжгалузевих зв'язках	9

Особливості організації освітнього процесу

Обсяг навчального часу у програмі відповідає «*мінімальній*» кількості навчальних годин (1 год. на тиждень), визначених Типовою освітньою програмою (затвердженою наказом МОН від 19.02.2021 р. № 235). За рішенням Педагогічної ради закладу освіти можна збільшувати цю кількість годин до *рекомендованої (2 год)* або *максимальної (3 год)*. Якщо інтегрований курс викладають два фахівці, вони працюють узгоджено і розподіляють визначений зміст на два домінуючі компоненти «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», не вилучаючи синтетичних мистецтв і тем з медіа.

Автори навчальної програми і підручника не вважають методично доцільним ділити урок на дві частини по 0,5 год на тиждень, а **рекомендують** викладати кожним фахівцем повноцінний урок по 1 год на тиждень, чергуючи тижні з колегою / колежанкою.

Резерв навчального часу (2 год на рік, по 1 год на семестр) вчитель може використовувати для семестрового оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, краєзнавчий компонент змісту або для подолання освітніх втрат.

Основна частина

Кількість годин	Результати навчання	Зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
16	<i>I семестр</i>		
8	Розділ 1. Мистецтво в просторі культури		
	<p>Орієнтується в особливостях українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю [9 МИО 1.1.2-1]</p> <p>Виявляє обізнаність у мистецтві етносів України й різних народів світу [9 МИО 1.1.2-2]</p> <p>Встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасністю [9 МИО 1.1.2-4]</p> <p>Наводить приклади синтезу мистецтв [9 МИО 1.2.2-2]</p> <p>Демонструє музичні та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму [9 МИО 2.1.1-1]</p> <p>Виконує народні пісні /обробки пісень/сучасні твори на фольклорній основі; створює ескізи виробів з етно-мотивами [9 МИО 2.1.2-1]</p> <p>Вибудовує партнерські взаємини під час мистецької творчості [9 МИО 3.3.1-4]</p> <p>Бере участь в інсценізаціях календарно-обрядових дійств, пісень [9 МИО 3.3.1-8]</p> <p>Самостійно впорядковує дібрані матеріали [9 МИО 4.1.1-3]</p> <p>Називає та пояснює критерії оцінки достовірності інформації про мистецтво, зокрема в інформаційному просторі [9 МИО 4.2.1-1]</p>	<p>1. Музичні символи України. Нове життя народних мелодій в класичному і сучасному мистецтві</p> <p>2. Візуальні символи України. Народна творчість, що вражає світ</p> <p>3. Аранжування — друге життя музичного твору. Етнічні мотиви в музиці.</p> <p>4. Витвори народних майстрів: вишивка, витинанка, килимарство, різьблення</p> <p>5. Музика в сузір'ї різних мистецтв</p> <p>6. Архітектура та її види; архітектурні ансамблі</p> <p>7. Сакральна музика: «Ave, Maria».</p> <p>8. Синтез мистецтв у храмі; культова архітектура.</p>	<p>Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо Актуалізація знань, здобутих у попередні роки навчання. Знайомство з музичними і візуальними символами України, елементами української культури, внесеними до світової спадщини ЮНЕСКО. Дослідження візуальних символів свого краю з Національного переліку культурної спадщини України. Сприймання та аналіз-інтерпретація творів народної і професійної музики в різних аранжуваннях; зразків декоративно-прикладного мистецтва та архітектури. Створюємо, експериментуємо, діємо Спів народних і сучасних пісень із пластичним інтонуванням, з рухами. Імпровізація супроводу до пісні. Створення композицій за мотивами традиційного мистецтва України. Організація художньо-творчих майстерень за інтересами з професійною орієнтацією. Участь у мистецьких проєктах. Застосування цифрових технологій у презентаціях, для творчого самовираження, естетизації середовища. Виражаємо емоційно-естетичне ставлення Участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлювання власних емоційних вражень, ціннісних ставлень, критичних суджень щодо художніх творів. Презентація власних робіт, організація самооцінювання і взаємооцінювання.</p>

8	Розділ 2. Мистецтво і медіа		
	<p>Аналізує твір цілісно, пояснює роль деталей у створенні художнього образу [9 МИО 1.2.1-1]</p> <p>Порівнює художній образ і явища навколишнього середовища [9 МИО 1.2.2-3]</p> <p>Обирає цифрові технології для втілення задуму [9 МИО 2.1.1-5]</p> <p>Реалізує ідеї самостійно або в групі, використовує знання і вміння з інших освітніх галузей [9 МИО 2.3.2-3]</p> <p>Оцінює свої сильні і слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів [9 МИО 3.1.1-2]</p> <p>Визначає свої потреби в мистецькій діяльності [9 МИО 3.4.2-1]</p> <p>Використовує різні художні способи, засоби для передачі настрою та емоцій у власній творчості [9 МИО 3.4.2-3]</p> <p>Обирає способи творення, зокрема медіаформати для художнього самовираження [9 МИО 4.1.1-1]</p> <p>Пояснює знаки охорони авторського права, у чому полягає порушення авторських прав [9 МИО 4.3.1-1]</p>	<p>1. Медіа, масмедіа, мультимедіа. Радіо.</p> <p>2. Фотомистецтво . Реклама.</p> <p>3. Кіномистецтво і кіноіндустрія. Анімація.</p> <p>4. Телебачення Цифрове мистецтво.</p> <p>5. Інтернет.</p> <p>6. Відеоігри.</p> <p>7. Музей як віртуальне вікно у світ мистецтва. Авторське право.</p> <p>8. Резервний час. Підсумкове (семестрове) оцінювання</p>	<p>Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо Сприймання, порівняння, аналіз і оцінка документальних, художніх та анімаційних фільмів, радіоповідомлень, телепередач, реклами, творів фотомистецтва.</p> <p>Пошук і використання художніх матеріалів (тексти, ілюстрації, фото-, аудіо-, відео- тощо) з усвідомленням авторського права.</p> <p>Професійна орієнтація на сферу творчих професій у галузі медіа.</p> <p>Створюємо, експериментуємо, діємо Створення медіаповідомлень у різних форматах (фото, кліп), складання радіо- і телепрограм для різної аудиторії.</p> <p>Створення простих мультимедійних продуктів (реклами, персонажів відеоігри і мультфільму, відеороликів). Використання медіа для творчого самовираження, здійснення віртуальних екскурсій різними музеями світу.</p> <p>Виражаємо емоційно-естетичне ставлення Висловлення вражень, суджень про медіатексти, цифрове мистецтво; обмін думками про зв'язок мистецтва і медіа.</p> <p>Оцінювання власних досягнень у творчій мистецькій діяльності із застосуванням медіа.</p>
19	<i>II семестр</i>		
10	Розділ 3. Дизайн і музика сьогодення		
	<p>Характеризує засоби виразності у створенні цілісного художнього образу [9 МИО 1.1.1-1]</p>	<p>1. Джаз — мистецтво імпровізації. Джаз і класична музика</p> <p>2. Дизайн і його види. Секрети промислового дизайн.</p>	<p>Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо Сприймання, аналіз, інтерпретація, порівняння творів джаз, рок-, попмузики; видів дизайну з дотриманням відповідної термінології та норм</p>

	<p>Виокремлює цінності, закладені у творі мистецтва [9 МИО 1.2.1-3]</p> <p>Демонструє наполегливість у досягненні цілі, зокрема реалізації власних ідей [9 МИО 2.1.1-6]</p> <p>Здійснює пошук можливостей і пропонує власні ідеї для естетизації середовища [9 МИО 2.3.1-1]</p> <p>Бере участь у проєктній діяльності [9 МИО 2.3.2-2]</p> <p>Виявляє ініціативність в обговоренні творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту [9 МИО 3.3.1-1]</p> <p>Обирає твори мистецтва і використовує їх для покращення власного емоційного стану [9 МИО 3.4.1-4]</p> <p>Називає та пояснює критерії оцінки достовірності інформації про мистецтво, зокрема в інформаційному просторі [9 МИО 4.2.1-1]</p> <p>Визначає особисті права автора мистецького твору [9 МИО 4.3.3-1]</p>	<p>3. Рок -музика. Рок -опера</p> <p>4. Графічний дизайн. Фірмовий стиль</p> <p>5. Палітра попмузики. Музичні конкурси, фестивалі, флешмоби</p> <p>6. Дизайн інтер'єру та екстер'єру. Ландшафтний дизайн</p> <p>7. Танцювальні конкурси, фестивалі, шоу</p> <p>8. Дизайн масових заходів, подій</p> <p>9. Новаторські пошуки в царині музики.</p> <p>10. Сучасні артпрактики, художні техніки, інсталяції.</p>	<p>грамотного українського мовлення.</p> <p>Дослідження традиційних і сучасних форм дизайну; видів танців; творчості сучасних гуртів і виконавців, зокрема українських учасників Євробачення; міжнародних танцювальних конкурсів.</p> <p>Ознайомлення з низкою творчих професій у сфері шоу-бізнесу.</p> <p>Створюємо, експериментуємо, діємо</p> <p>Виконання пісні в різних манерах співу (реп, хіп-хоп). Складання плей-листів, написання рецензій на твори популярної музики, організація арт-заходів з елементами шоу.</p> <p>Виконання художньо-творчих робіт з різних видів дизайну; створення ескізів екстер'єрів та інтер'єрів з використанням українських мотивів та взаємним оцінюванням робіт.</p> <p>Експериментування і застосування нетрадиційних художніх технік, створення інсталяцій, перформансів, мобілів.</p> <p>Виражаємо емоційно-естетичне ставлення</p> <p>Добір творів мистецтва і видів художньої діяльності для релаксації; дослідження впливу мистецтва (музики, танців, кольорів) на почуття, настрої.</p> <p>Участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлювання власних емоційних вражень, ціннісних ставлень та критичних суджень щодо художніх творів.</p>
9	Розділ 4. Мистецтво в міжгалузевих зв'язках		
	<p>Розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва, зокрема художньої літератури [9 МИО 1.1.1-2]</p>	<p>1. Вірші, перетворені на пісенні мелодії. Літературні сюжети й образи в музиці</p> <p>2. Візуальні образи в єдності з мовою і літературою. Ілюстрація і комікс</p>	<p>Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо</p> <p>Сприймання музичного та образотворчого мистецтва як джерела для розуміння літератури, історії, географії, біології тощо.</p> <p>Порівняння різних видів мистецтва з іншими галузями (з</p>

<p>Наводить приклади зв'язків мистецтва з науковим знанням різних освітніх галузей [9 МИО 1.2.2-4]</p> <p>Застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання і вміння з інших освітніх галузей [9 МИО 2.1.1-2]</p> <p>Опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань [9 МИО 2.2.1-3]</p> <p>Цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею [9 МИО 3.2.1-1]</p> <p>Враховує власний досвід для досягнення якісного результату в спільній творчості [9 МИО 3.3.1-2]</p> <p>Обирає види художньо-творчої діяльності для задоволення [9 МИО 3.4.2-2]</p> <p>Самостійно добирає аудіо-, відео-, ілюстративні і текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання [9 МИО 4.1.1-2]</p>		математикою на прикладі ритму, музичної грамоти); різних музичних версій одного віршу. Інтерпретація музичних "портретів" українських міст в електронних композиціях. Дослідження історії відомих пісень, краєзнавчих особливостей мистецтва. Інтерпретація теми дитинства у мистецтві різних жанрів, епох.
	3. Музичний літопис тисячоліть. Мандрівки музичною картою світу	
	4. Мистецькими шляхами крізь віки. Образотворче мистецтво і географія	
	5. Мистецтво і математика	Створюємо, експериментуємо, діємо
	6. Мистецтво і біологія: на шляху до діалогу	Спів сучасних пісень, складання програми концерту, проведення пісенного міні-конкурсу.
	7. Дитячі образи в музиці	Створення коміксів. Експериментування з біонічними формами (ескізи транспорту для комп'ютерної відеогри).
	8. Світ дитинства в образотворчому мистецтві	Порівняльний аналіз виконаних робіт; самоаналіз і самооцінка творчої діяльності.
	9. Резервний час. Підсумкове (семестрове) оцінювання	Виражаємо емоційно-естетичне ставлення
		Репрезентація власного досвіду емоційного сприйняття творів мистецтва у дискусіях. Добір творів мистецтва і видів художньої діяльності для релаксації, емоційного задоволення. Оцінка результатів власної діяльності і перспектив самовдосконалення.

3. Прикінцева частина

Оцінювання. Орієнтирами для оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» є державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів 7-9 класів (Додаток 20 до Державного стандарту базової освіти), що включають *ключові й предметні мистецькі компетентності*, які реалізуються через *наскрізні вміння*, а також **Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти 5-9 класів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти** (Наказ МОНУ від 02.08.2024 № 1093, мистецька освітня галузь, с. 46-49).

Оцінювання досягнень учнів у галузі мистецької освіти поділяється на **формульальне** (спрямоване на відстеження динаміки індивідуального поступу учня і його освітніх потреб) та **підсумкове** (семестрове, яке показує результат

навчання і розвитку за визначеними критеріями), яке здійснюється із застосуванням наступних форм:

усної (індивідуального, групового фронтального опитування);

практичної (виконання пісень, створення композицій, простих медіапродуктів, участь у театральній діяльності, мистецьких проєктах);

цифрової (тестування в електронному форматі).

Складовою навчальної програми “Мистецтво” є розроблене авторами календарно-тематичне планування, розміщене в електронному арtnавігаторі (<https://yakistosviti.com.ua/bazova-serednia-osvita/mystetstvo/7-9-klasy/intehrovanyi-kurs-«mystetstvo»-7-klas>).